

DAR MĄDROŚCI (Księga Mądrości)

Okoliczności powstania Księgi Mądrości

Księga Mądrości jest pismem deuterokanonicznym, czyli nie ma jej w Biblii hebrajskiej. Utwór ten został napisany po grecku i znajduje się jedynie w księgozbiornie Septuaginty, gdzie nosi tytuł Mądrość Salomona. Wulgata, czyli łaciński przekład Biblii, nazwała to dzieło Księgą Mądrości, co znalazło swoje odzwierciedlenie w języku polskim. Grecki tytuł księgi, „Mądrość Salomona”, znów mógłby sugerować, że autorem tego pisma jest słynący z wielkiej mądrości król, jednak dzisiaj powszechnie przyjmuje się, że powstało ono w epoce hellenistycznej, w środowisku diaspory aleksandryjskiej w I w. przed Chr., a więc w czasie, kiedy wspaniały okres panowania Salomona dawno się już zakończył. Jeżeli zgodzimy się z sugestiami niektórych egzegetów, że powstanie pisma można datować na drugą połowę I w. przed Chr., to Księga Mądrości należałaby do najmłodszych utworów Starego Testamentu. Miejscem powstania tego pisma jest Egipt, prawdopodobnie Aleksandria, stanowiąca ważny ośrodek naukowy ówczesnego świata śródziemnomorskiego. Miasto to zamieszkiwało jedna z najliczniejszych żydowskich wspólnot. Prawdziwe imię autora Księgi Mądrości, pozostaje nieznane. Niewątpliwie był Żydem, człowiekiem wykształconym i obeznanym w hellenistycznej filozofii i kulturze. Dzieło swoje adresuje on głównie do Izraelitów zamieszkujących aleksandryjską diaspore, którzy doświadczają prześladowań ze strony Żydów – odstępców w wierze (apostatów). Jednak głównym miejscem ścierania się kultury hebrajskiej z hellenistyczną było środowisko egipskie, w którym dokonywała się konfrontacja dwóch odmiennych religii – monoteizmu żydowskiego i politeizmu pogańskiego.

Przesłanie skierowane do żydowskich współwyznawców z diaspory

Anonimowy autor Księgi Mądrości to człowiek odnoszący się z szacunkiem do religii żydowskiej i kochający naród izraelski. Jest przekonany, że Izrael ma do wypełnienia wobec całego świata wyjątkowe posłannictwo, polegające na głoszeniu wszystkim prawa Bożego. Jednak swoje nauczanie kieruje przede wszystkim do swoich żydowskich współwyznawców, ostrzegając ich przed złem bałwochwalstwa, a także innymi zagrożeniami, jakie niesie dla ich wiary pogańska kultura hellenistyczna. Sam, żywiąc głęboką cześć dla patriarchów Narodu Wybranego, pragnie rozproszonych z dala od ojcowskiej ziemi Żydów skłonić do podjęcia bogatego dziedzictwa. Autor księgi Mądrości zachęca swoich rodaków do zachowania wierności swojemu Bogu. Wykazuje on absurdalność wszelkich form bałwochwalstwa, a więc kultu sił przyrody (Mdr 13,1-9), oddawania boskiej czci wytworom rąk ludzkich, czyli różnym posągom, władcom i zmarłym (Mdr 13,10), a także kultu zwierząt (Mdr 15,14 – 19), Księga Mądrości poddaje w ten sposób ostrej krytyce pogańską religijność, przekonując żydowskich współwyznawców, że jedyną słuszną drogą w życiu jest zachowywanie depozytu wiary objawionej.

Znaczenie mądrości w życiu człowieka

Księga Mądrości w kilku początkowych rozdziałach (Mdr 1-5) ukazuje znaczenie mądrości dla życia teraźniejszego i przyszłego człowieka sprawiedliwego oraz bezbożnego. Autor tego dzieła demaskuje błąd w myśleniu ludzi, którzy żyją tak, jakby Boga nie było. Koncentrują się oni tylko na ziemskim wymiarze życia, sprowadzając własną egzystencję do wymiaru cielesnego i materialnego. Autor w ich postawie ukazał pogańską wizję życia, która jest zamknięta na wiarę w możliwość dalszej egzystencji po śmierci cielesnej (Mdr 2,1-5). Taki sposób myślenia sprawia, że ludzie bezbożni, negując nieśmiertelność duszy, lekceważą wszelkie normy moralne. Skoro na życiu doczesnym wszystko się kończy to trzeba korzystać z niego za wszelką cenę (Mdr 2,6-11). Efektem takiego podejścia jest też prześladowanie ludzi sprawiedliwych, którzy licząc się z obecnością Boga w świecie, stają się dla nich wyrzutem sumienia. Natomiast człowiek sprawiedliwy według autora Księgi Mądrości cieszy się „znajomością Boga”, jest „dzieckiem Pańskim”, chwali się, że „Bóg jest jego Ojcem”, oraz wierzy w życie pozagrobowe, w którym Bóg nagrodzi jego dobre czyny, a grzesznicy zostaną ukarani. Autor Księgi Mądrości pokazuje jednak, że bezbożni odrzucają zasady, jakimi w życiu kierują się sprawiedliwi. Jedyne rozwiązanie, jakie w ich mniemaniu pomoże im zagłuszyć wyrzuty sumienia z powodu złego życia, to sprowadzenie na człowieka prawego prześladowań, włącznie z

pozbawieniem go życia. Jednak, wbrew logice ludzi niegodziwych, Księga Mądrości mówi wyraźnie, że „Życie ludzi uczciwych jest w ręku Boga, nie dosięgnie ich udręka. Głupiec sądzi, że umarli, ich śmierć uważa za tragedię, odejście z tego świata za zupełną klęskę, a oni doświadczają pokoju” (Mdr 3,1-3). A zatem bezbożni pobłądzili w swoim myśleniu na temat Boga, który jest Panem życia i śmierci. Ludzie sprawiedliwi otrzymają nagrodę wiecznego życia. Po doświadczeniu cierpień, które mają dla nich charakter próby i oczyszczenia, będą na zawsze zjednoczeni z Bogiem. Stąd wniosek, że kierowanie się Bożą mądrością w życiu doczesnym ma znaczenie dla przyszłego życia.